

KANA GA KE RE GA TWE!

AFRICA
PL
8747
.9
HUM

Ka Mosala W. Huma

KA NA GA KE RE GATWE

Ka Mosala W. Huma

Kana Ga Ke Re Gatwe ke bukana ya kokoanyo ya Maboko
a Setswana ka Mosala W. Huma e e phasaladitsweng ke
Mosala-MASEDI Publishers and Booksellers cc.

© Copyright reserved.

ISBN: 10: 0-620-37802-6

13: 978-0-620-37802-4

First Print : 2006

First Impression : 2006

Second Print : 2009

Cover Design and Layout: Ellen, Seipati and Ditiro Huma

Printed and bound in Midrand, Gauteng, South Africa.

Mosala-MASEDI

Publishers & Booksellers cc
PO Box 946
Noordwyk.
1687.

BD581521

KETELOPELE

Baagi ba Afrika-Borwa re lebanwe ke dipotso di le dintsi. Dikarabo tsa tsona go le gantsi ga di a tlhapa. Di bofitlha mme le fa di aratšwa ekete go fopholetsa go kwa setlhoeng. Bana ke batho ba ba kelotlhoko mme mo kelotlhokong ga bona, ba feleletska ka dipotso. Maikarabelo a batsadi a lebane le kgwetlho ya go araba dipotso go tswa baneng.

Nnete e a golola mme fa rona batsadi re se na bonnete ba dipotso tse di bodiwang ke bana, re tla ikgolola jang? Pheletsong sekaku se sala le rona. Boammaaruri ke go re le rona batsadi, ga re itse se se diragalang mo tikologong ya rona. Tota re mo lefifing.

Go re re bone nnete e e matshwanedi, rona re le batsadi re tshwanetswe ke go tswa letsholo...letsholo la go batla nnete. Motsomi fa a ya go tsoma, ga a tshole lerumo le le lengwe. Mekgwa e mentsi ya go neela bana boswa jwa nnete. Se re se boneng mo letsholong, se kwalwe, se opelwe, se rerwe le gona go bokwa.

Mokgwa wa go ithuta ka tiragatso(dramatization), o gaisa go sumelwa kitso fela. Re na le dikarolo tsa puo tseo re di dirisang letsatsi le letsatsi, go meletlo le merero tsa setso jalo le jalo. Go tllhabisa ditlhong go lemoga fa batsadi ba le bantsi ba sa itse go araba bana ka tllhomamô mabapi le dilo di tshwana le tse.

Padi, terama, kgang-khutswe le pokô di hupile molodi wa puo, thuto le molaetsa. Setshaba se se senang dikwalô tsa mothale o, ga di tshele. Bogolo segolo terama le pokô di senola molaetsa le thuto tsa mokwadi fa di diragatswa mo seraleng. Mo tiragatsong ya bobedi jo, dithwe tsotlhe tsa mmele di ribolola maikutlo a a kwa botennye a modiragatsi.

Ntlha e ke eletsang e ka tlhokomedisisiwa ke e. Bontsi ba bakwadi re lomelediwa ke maparegô le mepakwana e re e beetsweng ke boitseanape. Re tshwanelwa le go solofelwa go tlhokomela melawana e e rileng ya bokwadi pele mokwadi a ka kwala. SEKAO: Kgang-khutshwe e tshwanetse ya buisega mo nakong e e sa fediseng pelo, matseno a nne le kgogedi, baanelwa ba se fete palo e e rileng jalojalo.

A re tshwanelwa ke go gatelelwa maikutlo le dikakanyo ka ntlha ya fa re sa katisetswa go a ntshetsa kwa ntle? Bagaetsho poko e tswa ga Lowe! Tafita e ne e le mmoki yo mogolo fa re leba le go ithuta Beibele ka go e tlhaloganya. Lerato la Modimo mo go ene le tlhodilwe ke go mo rorisa le go mo tlotlomatsa ka mokgwa wa pokô. Bokwadi ke seipone sa setshaba mo mererong ya polotiki, histori, bagale le tse dingwe tse di amang matshelo a rona a letsatsi le letsatsi.

MA – AFRIKA A PENE E BUE GO UTLWALE ...
KGOLOLOSEGÔ E A RE LETLA!!!

DITENG

SETLHOGO	TSEBE
1. Afrika - Borwa o montšhwa	1
2. Mašwi le dinotshe	3
3. Balwela – kgololosego	5
4. Palamente – Ntlokogo	6
5. Ditshwanelo le boikarabelo	8
6. Bafaladi	9
7. Nnete le poelano	10
8. Bosenyi	11
9. Theko ya ditlhabano	12
10. Dipilara tse Tharo	14
11. Kgama le mogogoro	15
12. Bafatlhosi Ba Ma-Cuba	17
13. Tata Nelson Mandela	18
14. Mama Winnie...Mama Winnie	20
15. Tsietsi Mashinini	22
16. Onkgopotse Oo-Tiro	23

SETLHOGO**TSEBE**

17. Botho-Ubuntu	24
18. Bo-Semorafe	25
19. Soweto	26
20. Bothula-baneng	27
21. Boikuelo ba mošha	28
22. Ga ke ikitse	29
23. Tlhalano	30
24. Mmê..Mama	32
25. HIV/AIDS	33
26. Diritibatsi	34
27. Bojalwa	36
28. Motsoko	37
29. Sekgoa ga se thuto	38
30. Dinaga-magae	39
31. Tsatsi la Tinkane	40
32. 80 Albert Street-Jozi	41

SETLHOGO**TSEBE**

33. Nongqawuse	42
34. Bophuthatswana-Puso ya me	43
35. Tlotlang bogosi	44
36. Bantu Education	45
37. Ditsela	46
38. Thelebišhene	48
39. Khompiuta	49
40. Diopakoma	50
41. Re ja lenyalo	51
42. Diphiri	53
43. Phitlho	54
44. Matshidiso/Tatolo	55
45. Ke tlailela Moreneng	57
46. Ba bangwe ba kae?	58
47. Legale...Khumo le lehuma!	60

AFORIKA – BORWA O MONTŠHWA

O se kgantshwana pogelong
Pogelong ya Afika ka bophara.
O lebutswa-pele temokerasing
Temokerasing ya ntle le tshololo
Tshololo ya madi tlhabanong
Ntwa kgolo ya nna ya molomo.

Ditsholofetsong le maikanong,
O mphatlhalatsane naledi ya mahube,
Yona e reng go e bona re solofele
Re solofele tlhabô ya letsatsi
Tlhabo ya letsatsi marigeng manaana.
Maru ona ya bo e se pula,
Ka mosi ona re itse
Ebu, re itse e le molelo.

Fa e le leruo lona o le abetswe.
Sebe sa phiri o tlhokile badisa
Ka badisa ba gago ba ja kgomo le letlalo
Badisa ba gago bo-matlhaba-a-itlhabela
E se Madibana-tennyana teng
Maleka ka ntšhana, fa o sa leke ka ntšhana.

Wena Mandela wa bo o le mašwi,
Maswi ona a leng phepa a le nosi.
Selabe sona se tla le motsaya kgamelô.
Nxae, ke buisiwa ke pelo
Ka pelo e le pholwana
Pholwana yona e kgonwang ka go bošwa.

A re beeng pelo Ma-Aforika Borwa
A re ikgomotseng bana ba thari
Kana gaabo motho go thêbê phatshwa
Mme ebile kgabutle ga a ke a feta gaabo
A feta gaabo a re go tlala
Mme a e re o supa ka supa-supu baloi
O itse ka kgonopye le wena o itshupa.

MAŠWI LE DINOTSHE

E le lewatle re le tshetse
Lewatle le le hibidu, go tsena Kanana
Kanana ene a tlhokileng mašwi le dinotshe
Legwatateng la sekaka ra iphitlhela tlaleng.

Dijo pitseng tsa bo di fetswa ke baapei
Ka letswai go utlwelela phetelela
Fa e le modiri ene
Ene a tlhoka go nna moji
La mosekaphofu ya gaabo lona
Lentswe lona la swela ruri.

Lela le lela tsa lona masisapelo
Ka Ramatheka a tlhokile go ikobela molao
Ntswa re itse molaya kgosi a itaya
Pheletsong rotlhe re wele seraing
Seraing sa: "INTO YOMUNTU NGEYAMI."

Bokhutlo jwa loeto jwa gaisiwa ke ditsholofelo
Ditsholofetso loetong di dikile di lo natefisitse
Ebu, tsa natefisa loeto tseleng
Tseleng ya mebitlwa le tshetlho
Pheletsong masomosomo a lela,
A lelela kgama le mogogoro.

Mošhe a bo a itlhoma a golotse
A golotse Ba- Iseraele kgoleng tsa Egepeto
Mašwi ona a bo a fositse mokaka
Ntekwane go golotswe bagolegi dikgoleng
Dikgoleng tsa kgwebo le metshamekong
Ka bona tota lefureng ba segetswe.

Nna ka ke le lekau le etang
Lekau le etang, go se nyale kgaitsadialô
Ke kile ka utlwa podi e ipela
E ipelela phudufudu e re:
"Ka o letleletswe tsotlhe phulong
O a reng go tlhoka lomipi tlabong
Lona lomipi 'tshwaô lwa kgora lo tlhokafala?"

"BALWELA-KGOLOLOSEGO"

'Naka la ntwala le lela
Ga le lelele mephato yotlhe
Le a bo le lelela Makuka le Malwela-kgosi
Bona ereng ba ipoka ba re:
"Maje ke ale, a ntshitse ditlhogo,
Ngwana wa mosadi a a sale
Rona re ya marumong a kgomo."

Bo- mosala- gae molelo o se time
Maletamotse re sale ka serumola
Motswaiso seatleng go kgotetsa molelo
Kgotleng la gaaba mo-ya-dira
Mo-ya-dira a sekeng a laela mogatse.
Bana re sale re ba gamela
Ramatheka a tlhoke motswa-setlhabelo

A gona e tla re o tla o gapa
O gapa tse di tshwana le khunwana
Nna mosala-gae ka ikgonara
Ka ikaba motlatla kgotleng
'Badi la me ka le sa bonwe
Go twe dipala ga se lobadi?
'Badi la monna-tia le phatlheng.

Gopola golo o go tswang
Gona o tla itse golo o go yang.
Wa reng go se fitlhele marope
Mofiko o se teng kgorwaneng?
Mathopiwa ga se tlotlô ya lona esi
Le rona ba-ora-molelô ga a re rone.
Gona lo a reng go ikgatholosa
La motsoga-pele, ene a rileng
Kana molomo o jang!

PALAMENTE – NTLOKGOLO

Mekubetso le mekueletso ele e kae?
Yona ya tlhomô ya ga Mandela.
Ntlo-kgolo e tlasetswe ke lerôbôrôbô
Lerôbôrôbô la nta-ya-selomela-kobong
'Nna le tshadi e ntse magala godimo.

Go lekanwa mašhetla bolokong
Go kgarametsanwa se makhubu
Makhubu ona a ipatlang a le nosi.
Ke se mphete ke go fete
Mabele etsho a se jewe ke tshupa!

Letlowa ga le tswe lewatleng
Serai se nna se atlhame
Se atlhame go tlapisa motlhoka-lesego
Sephiri se dirisetswa tlabano
Botshelo ke susu ilela suswana.

Sefifi se aparetse Ntlo-kgolo
A mogaga o inelwe go gagaolwe,
Sebeela se tswelwe letsholo
Boswa bo lwelwa, tsa bona diphatsa!
Ka tuelo e le tlhogo ya ngwana wa motho.

Lo itshemang diphologolo di tlhaga
Sa diphologolo di tlhaga, tsona di robanang
Di robanang mekwatla dijong?
Kana lo re tshegisa ka baditshaba
Bona ba re tonetseng matlho a lenyatso.

Ke tlhokelang diphuka wee!
Ka fofela Kapa Ntlo-kgolo
Teng ka ya le barwa-nka-ikhuna
Ka ikhuna ka ya marung.
Ka tsa bona, ya tlhapisiwa sefifi.

DITSHWANELO LE BOIKARABELO

Dinamane le dipotsane di suthile
Dikgogo di ja momela di lebilwe.
Diphetogo tsa fetola motheo,
Tlotla mmaago le rraago histori!
Tlotla ngwana, gona o tle o phele.

Boikarabelo ba fetolelwa ditshwanelong,
Ditshwanelo tsona tsa tlhoka boikarabelo.
A tatlhego ya rona wee!
Potso ya botswa tshwenyegong...
AFRIKA - BORWA, AFRIKA - BORWA! o fa kae?

Mopakwana o kile wa bewa,
Wa tlhongwa tshimong ya Etene.
Fa e le se se fa gare ga tshimo sona!
Ka mmangwana, Atamo a relela,
Ka mpa ya sebetse a tsapalala.
Atamo! Atamo! Atamo! O fa kae?

Mosadi yo o mo nneileng Morena, o rile...
Mosadi le ene boikgololong,
Noga e ntheile ya re ... Morena.
AFRIKA - BORWA WEE! AFRIKA - BORWA WEE! O fa kae?
Puso e ke e apoletsweng Morena.

A e tla re e le dikapolelo,
Dikapolelo tsa tlhoka go ka rokwa?
A ebu, e tla re e le di-au-klere,
Di-au-klere tsa se tlhatswiwe?
AFRIKA-BORWA ITEBE, AFRIKA-BORWA ITSHEKATSHEKE!

BAFALADI

Ga ke go latofaletse letso le setso.
Ga ke go latofaletse "Bokwêrêkwêrê".
Ke go latofaletsa bogwaragwara !
Ke tshwenyegela semelo sa maitsholo.
O kile wa ntshola dipitlaganong,
Wa mpipa bohutsaneng le matlhotlhapelong,
Ya re ke kokota, wa mpulela.
Ya re ke kopa, wa mpha.

O kile wa nna montsamaisa-bosigo,
Ene ke mo lebogang bo sele.
Nna molao kabo ke o neilwe,
Ke itse moeng a le naka di maripa,
Motho ke go ipotoka, motho go ipotapota.

Ke ne ke itlhome diatla di tlhapisanya.
Ka oo-mabedi le nna ka go amogela.
Wa nja setshego bopelonoming... Mmamasilanoka!
Ntšwa e hupile lerapo wa nja ditshego.
Dikgogo di ja momela wa kêkêtega.

Pheletsong re bitsana mainakaka.
Bana ba mpa re supana ka menwana.
Dipuong ke sutšwa ka monwana,
Go twe ke nna ke buletseng metsi mosele,
Semane ka se kgotlha se didimetse.

Se rwese bantshotli marota,
Magala wa nthwesa tlhogong,
Se ntshemeng moruti therong,
A latofatsang ba tla tirelong,
Ka go se tsenele tirelo-Modimo.
A maragana a bana ba mpa a se tsenwe.

NNETE LE POELANO

Pelo e geletse madi matsadi.
Pelo tshwene, ga e lebale
O e kgopa, o kgope maikutlo.
Boipobolo bo kgobere metsi tidimalong.

Ntho e fola, e oboge.
E obolwa legôgô, go dutla madi.
Tebalelo ga se thaka ya motho,
Moya-goleele o lefa ka marapo.

Boitshwarelo bo teng, e le tebalelô yona?
Tebalelô e nkgopotse boitshwarelô,
Boitshwarelo bo nkgopotse tebalelô.
Sa ntlha ke sa ntlha, sa morago dithuthuntshwane.

Kgomo ga e ntshe botlhe.
Tsagana ga e a kgaritlhega.
Tlhabego yona e sa setse,
Go e utisa e sena ting.

Le tsa phimola-keledi, masisapelo.
Di rothisa keledi, kgobe di butswa.
Poelano ga se kgomo, ga e na tlhwatlhwa.
Tebalelo ke neô, e tswa Modimong.

Ka ditsebe re a utlwa.
Ka matlho re a bona.
Tlhapi solofela leraga.
Se ileng, se a bo se ile!

BOSENYI

Molato o a reng go sekwa?
Go sekwa ke mosenyi?
Go bona mosekisi le mosekisiwa
E le di-ya-thoteng di bapile
Phapang tshenyong ya boo-bedi
E lerwe ke madi tsalong.

E re bola bo ntsha ba madi
Ba madi a segosi...mae-a-ga-seanyane-
Tshenyo ya ba Mošhate sewagodimo
Ka ya bona tshenyo e fetolelwa
E fetolelwa go nna matantabelo
Matantabelo a tlhatlhoso maamong.

Maemo sesenyi se newe
Se newe ona a bosimega.
Sephiri sa tlhatlhoso,tlhakatlhakanyo.
Tlhakatlhakanya, gona o tle o tlhatlhoswe!
Rona bangwe re bolailwe ke madi,
Madi a botlhofo....bo-mmantlhobane.
Katlholong ya bosenyi tsa rona masisapelo.

Gona a e re tlhe le itshwaisa
Tsa tshwaô la moshate le di tlakobe
Ka tsa mošhate e le tsa morafe,
Morafe ona o disetswang ke kgosi.
ljoo wee go fenngwa! ljoo, go fenngwa wee!

E re go itela ka potso
Karabo o newe ya potso
" A ga o itse fa dinong
Dinong tsa loapi kagong
Dintlhaga ka diphofa tsa dingwe di aga?"

THEKO YA DITLHABANO

Mogopolo wa bo o le montle go gaisa
Naga e sena ditlhabano, naga-tshetlha
Ditlamelwana tsa pula...go sa le gale.
Malala-a-laotswe botlhale
Gona mpotse tsa kwa ke tswang.

Tshireletso le phemelo di faphe thankga
Thankga ya go re nkabo
Nkabo ka e le ngwana wa morago.
Potso ya botswa ke moelatlhoko:
"Ditlhabano di ya go tlabanela mang?"

Di ya go tlabanela mang?
Ka setshaba se foforegile,
Se ripitlilwe ke mmaba tlhoka-ina.
Mmaba a senang leina, mokadi-a-thola.
Ke fitlhetse ditshwene di ja mmurokhu.

Badimo ba tloga ba gana
Khunola-moraba a lala a padile,
Kgadi e kgolo yona ya patlamela ruri.
Mferefere a re ntshekegeleng tsebe!
Badimo ba rata ba nenekediwa.

Molelô wa badimo wa bo o kukela
Tlhagala ya phunyega e sa bewa kgopane
Sebodu sa anama le lefatshe...phuu!
Bo-mapadimole ba laletswa go latlha bola
Lewa la tota ba madi a segosi

Tsholofetso ga e tlabise ditlhong
Fa e le dipatlisiso di ka seye
Gona kwa go ileng tsie, tsa sa botsoolodi,
Botsoolodi go menola tautona sennong.
Kana tsa bona dipatlisiso...dipipimpi khupamarama.

DIPILARA TSE THARO

Dipilara tse tharo tsa tlhongwa
Tlhamo-molaô, tsamaiso le tiragatsô.
Maitlhomo e le maitsetsepelo.
Maitsetsepelo a marulelo matlakadibeng
Marulelô a senang pinagare seru!

Maitshetlhego a setshaba tsamaiso
Tsamaiso yona, kgetse ya tsie,
Yona e kgonwang ka go tshwaraganelwa.
Tlhaku leswa le agelwe
Le agelwe go le legologolo.

Sedikwa ke ntswa-pedi....
Koloi ga e ke e gogwa ke dipholo
E gogwa ke dipholo selokong
Tiro e tshabe letsema lebaibai.
Loma ka foo, le nna ke lomile.

Moronyana wa ngwana pipa-molomo,
Dipilara wa di phutlhamisa
Marulelong a tlhokileng pinagare
Pinagare yona e foforilweng ke motlhwa.
Fa dikeletso e kabo e le dipitse!

KGAMA LE MOGOGORO

E kabo e le khudu,
'Fatshe la gaetsho legapa,
Mateng a jelwe ke serunya,
Sôna se gonyang lefatshe.
Sekhukhuni se tlhokileng sebatladi.

O kabo o le mosadi.
Go kabo go twe lethari.
Letsele o le usitswe,
O le usitswe ke Bo-radikonteraka,
Batho ke bao ba senang sope le butswang.

E kabo e le letlalo,
Lona lo kabo lo falwa,
Lo falwa ditlhono-masalela.
Fatshe la gaetsho matsatsa
Hube ga a tshwane le setlhe!

E kabo e le kgaka,
Diphofa go kabo go huparetswe.
'Šhabo molodi se letsa,
Se o letsa moseja,
Moseja ole wa mawatle.

E kabo e le mogodu,
Ntsi-tala re boka ya moswang,
Mabogo re rwele tlhogong
Mfata sediba kodumela
E se re go utlwa sebodu...

Tsa me dikgobe di budule -
Sa me seatla ke se atolotse,
Sa boitshwarelô ditshitelong,
Taolosa sa gago boikotlhaong
Ka lerato le kagiso re age ditlogolwana.

BAFATLHOSI BA MA-CUBA

Ruri o ntlhobogile go le kae?
Go ntsola ditswalo sethoboloko.
Dialogane tsa me di nteba dinao.
E re ke fulara, go kgothanwe,
Ke beiwe mebala ya maaka thutong.

Kana ga ke a palelwa, ke lomeleditswe.
Ga ke tlhoke, ke a tlhaela,
Ke tlhaela lemme go tlatswa.
O ntlhobogelang, letswalo le thenyathenya,
Motho ga a tlhobogwe a phela.

A re kgatlhwa ke go boela,
Go boela magaleng gabedi?
Re itshemang moretlwa-wa-tsela,
Ona o fulwang ke bafeti ba tsela.
Phothi re e biletse letlhodi.

Thiba diphatlha di nelang,
Gona marulelo o se a rutlomolole.
Maitemogelo le bokgoni ke natsô.
E le sengwe a go simololwe,
Go simololwe ka mogami-mafoko,
Medi e se itatole dikala.

Letlhokwana le fisa segkwa -
Tshimo e lemilwe, e budule,
E tlhoka molemi go jalwa,
E tlhoka peo go gaswa.
Peo go ata go ntsifala.

TATA NELSON MANDELA

Bo-nkope bantshonyana ba kile ba ripitla,
Ba ripitla makêkê - mahunwana tlhareng,
'Tlhareng tsa mongana le motshela-kgabo.
Masonya a itshema makanyane,
Makanyane a jang phologolo e tshela.
Nna nkope-kgolo ke utlwile selelo,
Ke utlwile selelo ke le tennyana-teng.

Ka sôna ka lopolowa di kgogometsong,
Dikgogometsong tsa Mmantshwarele ngwana ke ale.
Kana molato ga o monate o sekwa -
O sekwa ke ditshoswane bathong!
Ntshekegeleng tsebe maloma-a-fodisa ke lona.

Rutang bana ba lona ditaola le setshwafu.
Natso le se ye badimong go-ya-batho.
Kana ntho ya mariga e folela thateng.
Mme tlhê, e a re go tsholwa bo le molelo!

Nna ke bolailwe ke tsetse,
Ka puo ya motsoga-pele
Yona e tlhokileng selabe:
Ke le tau, metlhala ka itlhopha.
Ruri metlhala ka itlhopha ke le esi.
Ya re go nna le malawana, mafaratlhatlha!

E e mašwi e ne e itsala,
Afrika-Borwa go kabo gotwe Kanana.
Ka mašwi go kabo go tlhatšwa,
Fa tswina yona, go imotwa magotsane,
Magotsane a diphefo le dintelo tsa mariga,
Diphefo le dintelo tsa mariga a puso ya "More kom".

Ya re ke sekaseka marulelô,
Marulelô a wa me mokgoro,
Teng ka fitlhela a sa ne,
A sa ne, a tsorotla diphorôô
Setlhako le mmutlwa ke rwele -
Nkineleng diatla metsing...a e nne modiga tlhê!
Ka botlhoko bo se ke bo utlwellelanwa.
Gona le reng go ikgatholosa,
Go ikgatholosa mafoko a motlhalefi.
Ene a rileng, kana molelô o fisa moori.

MAMA WINNIE ... MAMA WINNIE

Mama Winnie ke a go tshaba.
Mama Winnie ga ke go tshabe.
Mama Winnie ke a go tlakoba...
Mama Winnie ke go rolela hutshe.
Tau le malawana o kile wa e baya botsetse!

Mama Winnie o tlhokile ba botlhabatsatsi!
Mama Winnie o tlhokile ba botlhabatsatsi batlhalefi.
Mama Winnie ba botlhabatsatsi go go tlhaloganya,
Mama Winnie ya gago thlaloganyo ga e tshaologe,
O seponono dipopegong le tlhaloganyong.

Mama Winnie molelô o kile wa o ôrela.
Mama Winnie wa ôrela kgabo le senyetse se lela
Mama Winnie o kgomo ya malemela gotlhe.
Mama Winnie o ne wa apewa le letlapa,
Lona la butswa, wena wa lala o ganne wa banyana.

Mama Winnie o kile wa bapolwa-
Mama Winnie mosadi ga go pale go bapolwa-
Mama Winnie mosadi o bapolwa ke basadi.
Mama Winnie mme tlhê wena o bapolwa ke banna!
Iphaphathe legetla, wena moetshwara-bogaleng.

Mama Winnie kana molemi ga se moji,
Mama Winnie khumo e ata, go ata le baji ba yona.
Mama Winnie legale, ba kope ba buise Pesaleme 41:9.
Mama Winnie leitlho le le lengwe...difatlhi!
Legale kana moya-go-leele o lefa ka marapô.

Mama Winnie lerapo la mokwatla la bo lo se bokoa,
Mama Winnie o ne o le lefofa,
Mama Winnie o kabo o fofile bogologolo,
Mama Winnie o fofetse moseja ole wa mawatle,
Ka sa ga mogatso serorumo.

Mama Winnie wa lala o padile.
Mama Winnie wa re molelô ke o goditse,
Mama Winnie wa re ke o goleditse go o ora.
Mama Winnie wa leboga mabogô a maloma-a-fodisa.
Mama Winnie fa e le go "Wina" gona o "winne".

Mama Winnie nkabo ke itse go boka,
Mama Winnie nkabo ke go baya mebala ya nkwê.
Mama Winnie ke go gasa ka maina-mafatshwa.
Mama Winnie tota ruri boaparankwê ga bo go rone.
Sebe sa phiri...ga le ke le tlhakanelwa!

TSIETSI MASHININI

Se kile sa epa tshimo ditlhare serontšhana,
Le difofu temong tsa foufologa.
Tsela dikgweng se kile sa e budusa
Tsela dikgweng sa e budusa ka kgabo.
Bogale ba mosi ba buisa le dimumu
Mmutlwa ka o mongwe sa o tlhomola,
Ka metsi a le molelô, sa tima molelô.

Bo-nkôpo bona sa ba ruta magokonyane,
Ka e rile dithôkô ba iphatlholola,
Wa sona monkô wa utlwala Bokalaka.
Dipotso tsa botswa tsa tlhoka dikarabo:
Se kanyana, se kanyana
Matlhale se a tsaya kae?
Moswela Tebeleng moswela gaabô-
A re se leleng sa botlhoka tumelo,
Ka sa lônâ lebitla, re ka le supa!

ONKGOPOTSE Oo-TIRO

Moratwa wa Modimo le Afrika,
Aboramo Onkgopotse wa goo-Tirô,
'Ina ja gago tota la ya boreelelong
Tsa gago ditiro ka di bonetse
Ka wena Ramasedi a bo a re gopotse
Ka wena nnete ya baba,
Ya babela baba ba gago.

Motshweneng wa tota o naiwa mmeleng,
Fa bonnete bona o bo lebile makopong
Wa se ikgopole o le esi, motlhala wa o tlogela
Kgaratlo ya gago e dipounameng
Ka dikwalo le tsona di go paka
Lebitleng ga latswa fela marapô,
Fa lefoko lônâ le se ka le boa...

Mokwalô wa bo o le dipoteng
Malatsi a baba, ona a bo a badilwe
Rumô la gago la sala
Mekwatleng ya baganetsi ba gago,
Ga ingwaya e e sekgwakgwa
Wa gago mowa o ikhuditse,
Fa wa e sekgwakgwa, ôna o kgarakgatshega.

UBUNTU - BOTHO

Ke tshwenyegela matsogô segolo,
Ka ôna a tsosa di letseng.
Ga ke kgaputse maswi le lobebe,
Dikhutsana le bahutsana mathe ba rokotsa.
Kana molomo o jang ...

Ga ke lale mpa e tuka boletô,
Ya mabapi lela le lela.
Tsa me difala ga di penologe,
Ya gôpane-ya-moikapari tlatlana e ribegilwe
Kana sejô sennye ...

Ga ke inyalle, ke nyalla setšhaba.
Ga ke itsalle, ke tsalla setšhaba.
Ngwana ga se wa me, ngwana wa setšhaba,
Wa setšhaba go aga setšhaba.
Kana mafura a ngwana ...

Dintshong re itsheme medimo-e-nkô-e-metsi
Yona e bokôlelang moswang
Moswang wa nngwe e tlhabile ka 'naka.
Sebodu se se nkgele mong esi.
Fifing go tshwaranwe ka mapai.

BO-SEMORAFE

Nka tlotlwa jang ke le seka-motho?
Mowa o gabotswe, o ikepetse ditshikeng
Thuto ya gae, modi wa kgodiso.
Ngwana lemphorwana le - a - tlamela botlhole!
Boswa a bo ngaparela.

Jwa pitse ke jo bo mo mpeng,
Jo bo mo ganong e swa e bo hupile.
Mpa lesilo, ka e tlisa boipobolô ba nakwana:
" Die bloed is mos dieselfde!"
Ona mafoko a nta - ya - selomela kobong.

E le phiri boa e sola,
Fa mokgwa ona e sa latlhe
Diatla re neelane, re itshema botsalanô,
E re ke fulara, seatla se gotlhwe,
Go sa gotlhwe seatla, go gotlhwa bo-morafe.

Re feng mannô mo dipelong tsa lona.
Ga re a siamololela ope,
Ga re a senyetsa ope,
Ga re a ja sa ga ope.
Ga ke bue go sekisa ope.
A re sweng mmogô, re be re phele mmogô.

SOWETO

Soweto ruri o motshe-wa-badimo.
Ya gago mebala ,ya dirurubele dikgakologo.
Tlhaolele o e ila lebaibai.
O rafile merafe ka merafo.
Nna nkile ka utlwa ba go seba,
Ba go seba ba re o mohumi
Moelatlhoko wa botlhabatsatsi a gana,
A gana, a latola a re: MAAKA!

Soweto, modidi wa nta ya motôpô,
Selabe se ka batlwa se ka bonwa,
Fa e le NNETE yona, nka se ja-
O e tlhoke tlhogo-putsweng le leseng letseleng.
Motsadi le ngwana ba go fetsa o lebile,
Ka puo ya matlho, o fetoge mojo wa manong.
Baitse-pokô e a re ba go boka,
Ba re o: SO... WHERE...TO?

BOTHULA - BANENG

Rona mathulwa, bana ba matšhama
Kana re tlhokelang lesego
Ka re batlile mophato re o tlhakanela,
Re tlhakanela mophato kgotleng la banna,
Re o tlhakanela le dithula-dirukhutlhi.

Ke buisiwa ke pelo e senang khutsana
Ka ke jewa setshego ke batlhoka-kitso
Yôna kitso ya maina-mafatshwa-seretô kgotleng
Ka ba palelwa ke botlhopha-ntsi
Botlhopha-ntsi ba setso le ngwaô kgatleng.

Ngwana e re a re ke tshabela sethula,
Ke tshabela sethula montsading,
Ganong la tau a iphitlhele a sotlhometse.
Ngwana a itlhome mmangwana a e tshwara
A e tshwara bogaleng, ka e le tumelo.

Motswa-setlhabelo a kopane le khuduga,
Khuduga ya dinta di fuduga boikuelong.-
Moitse-ngwana-seretô a re ke bipa boatla
Ke bipa boatla ba nyalô go itsheka,
Moonô e le motlhala go timatimetsa.

Tihalo e patike phatsimo ya isagwe,
Phatsimo ya isagwe bogammaneng.
Seboba go batwe sa mpa, ntswa re itse go batwa
Go batwa sa mokwatla, sa mpa re mpampetsa.
Fa ngwana ene, sa korwe mmapalela tsetse a tlhora.

BOIKUELO BA MOŠHA

Mošha ke mašwi, ke phepa ke le nosi,
Wena montsadi o tlile le selabe,
O tlile le selabe ka o le motsaya-kgamelô.
Mošha ke lemphorwana leatlhamela babolai.
Thuto nna mošha ke itse e tsewa letseleng.
Ka tlhoka letselê, ka tlhoka thuto.
Thuto ka e anya diphologolong,
Mašwing a diphologolo di tlhaga.
Diphologolo di laolwang ke molaô wa sekgwa.
Mekgathô ka amusiwa ya dibatana.
Dibatana di tlhaga bo-phage le bo-phokoje.
Maitsholong le kgala ka amusiwa tsa tsôna.
Tlholegong ruri mekgathô ga e ke e tsewa mofagô.
Mekgathô e tsewa mofagô botubi!
Kabololang ditsebe lo nkutlwe-
Mekgathô e kgwatlhwa ka bolethane botlhodi.
Mekgathô e kgwatlhwa tsa ona masisapelo.
Le tshabe bo Nestum...bo Nan... bo Lactogen!
Tshenyegong ya setso le kgodisong, "Purity" ene a tšempêla.
Pheletsong go tse: "Ga re itse go re o goditse mang!"
Ke ne ke antsê letselê, gona nkabo ke goditse,
Ke goditse rrêmogolo kgotsa mmêmogolo.

GA KE IKITSE

Kgodisô ga e na tlhwatlhwa.
Tšhelêê ga se kgodisô, tšhelêê go nkotla.
Kgodisô loratô, setshegô le malebela bo-rareng.
Nna ke tlhokile kgotla,
Ke tlhokile kgotla go newa molaô,
Molaô go o newa ke banna kgotleng.
Kana ngwana wa monna molaô o o tsaya bo-rareng.
Thakeng tsa me tsôna ke jewa setshego.
Boipelong ka bo-rre, ke fetoge podi.
Ke tswe podi gareng ga dinku.
Go ipôkwa ke tla re ke mang ntate?
Bo-malome bona ba njesetsa masweng-
Go twe ke tlile go patika bo-ntsalake,
Go patika bo-ntsalake sefane sa goo-Ditshwene.
Tshikeng go kopanwe, go itomakakwe diteme,
Mafoko a go ka ntlhalosa a ba gake.
Ke fetoge fejane ka tsalô,
Ntswa bo ntsalake serota ba ntoma.
Go gane ke atlafa ke dilolwe-
Puo e re: "Ga go makatse!"
Khutsafalong, boikgomotso e nne ba motsogapele!
Setlogolo se segolo gaabô-mogolo.

TLHALANÔ

Ijoo! pelo lesilo leratong le kgalefong,
Ka e ôkwa ke boladu sentsi nthong
Yôna ya gaiswa ke notshe
Yôna notshe tswineng ya ditšhešhe

Bokhutlong ba selelô pelo ya sisa,
Go siseng ga pelo phetelela
Pelo ya kurutla 'sigong le motshegareng
E re Mokola go menogana dilaong.

Potso e botswe pelaelong,
Pelaelong ya magôgwe lomepeng.
Magogwe lomepeng Mokola a belaela.
Karabo e tile bodila pelo khibidung.

"Sweetie ga ke robale boroko.
Ke tlhobaetswa ke lwa gago loratô,
Lwa gago loratô bothithong,
Bothithong ba kobo marigeng manaana."

Sa ntlha ke sa ntlha...
E le sa bobedi sona dithuthuntshwane.
O semang maru, maru o re ke pula?
Ka mosi ona re itse e le molelô.

Sephaphathi boela tlhê,
Boela 'atleng tsoo pedi.
Mosidi boela tu, boela diatleng tsoo pedi.
Teng bothithong ba loratô,
Lona lo gaisang ba dikobo.
Kana maropeng ...
Go sa boelweng ke teng.

O a reng go itshokela tshotlô,
Tshotlô ya dipoana le meroba.
Ka puo ya medilolô le metsimolô.
Tshimo ga e ke e upiwa gabedi
E upiwa gabedi, tsa yona masisapelo!

MMÊ... MAMA

Mma kana ke akelang
Ke re nka go leboga.
Ka tsa gago ditebogo
Tsa gago di sena selekanyo,
Go tloga tsalong go ya lebitleng,
E se mantlwane a banyana.

Lefoko la ntlha...ntlha Mmê,
Lefoko la ntlha...ntlha puong.
Potsane yona ya tsaya malebela,
Malebela a go ithuta puo...mmêêêê!

Monate wa sejo o lelemeng,
O tlhaloswa ke motho a latswitse
Ya gago mekgathô metlhoka-tlhalosô.
Ka leoto le binabina puo ya matshwaô.

Kana ke mang a ka go patikang?
Maemô a gago ngwaneng...Kupe.
Yôna kupe phitlhela ya bogosi,
E reng o e rumola o itsosetse di letseng.

Ke gola ke tlhôngôla jaana,
Fa e le mokoko ga ke ise ke o bone
Ke o bone ditsuane o di tsamaisa.
Tota le ba " Model C " go le thata
Go le thata ba goa, ba re: "Mother ...Wee!"

HIV/AIDS

Dumela mosetsana wa matlho-matshwana,
Dumela mosetsana wa dikoti marameng.
Kgarebe ya mmele o sa bojwa,
Kgarebe ya mmele o betlilwe.
Lotheka lwa gago lwa mofu-mohunwana,
Lobolêla lwa gago, bogale jwa tshaka-ntlha-pedi

Lentswe la gago, molodi wa tswina,
Le folosa le ba maemo dinnong.
Dinatla, bagale, mekaloba, digwaba le diganka,
Ka monyenyo le meno-maswaana di we dipanta.
Phenyo ya gago, ponyo ya leitlho,
Ba ba maikutlo a botsatsa o ba ikgapele.

Kana maime a gago a boitshega jang!
Ka a kgaetsa le ona maaparankwe,
Ba rwala ka maime a dinoga di tona.
Ke raya bona bo-phika le bo-tlhware,
Dinoga tse di tona beng ba lefatshe,
Tsona e reng di umakwa mokwatla o tsidifale.

Lobolela lwa gago lwa tlhalefelwa ke tshwene
Tshwene e le nngwe ditshweneng,
Yona fela e e boa bo ntlha,
Ka go ikilela ya falola.
Motho ene a tsaya malebela tshweneng
Gaabo Boi ga go lediwe!

DIRITIBATSI

Diritibatsi leina la tota la ya borelelong,
Ka o rethefatsa thipa bogale.
Bogale ba thipa, tlhaloganyong!
A gago makgoba ga a gololwe.

Ga o tshabe go ralala mawatle,
Go tshela melelwane o sena tetla.
O komang-ka-nna batshameking le diopeding,
Bona ba ntshe ga tshwene babogeding.

Ba gwebang ka wena, digatthamela masisi,
Ya gago kgomo dikgakgamatso le botubi.
Ka e tsala phetelela ngwageng,
Tsa yona dinamane, di tsale ngwaga o wela.

O sekhukhuni se tlhokileng sebataladi,
O le tirong ga o tsose modumo.
Tsa gago dikgang ga di matlhong.
La gago lebitla ga le pakwe bonolô.

O ipatla segolo ditheong tsa thuto,
Go tseela thuto maemo setshabeng.
Ka o itshema o le philo,
Yona e fitlhelwang gare ga mafura.

Bafatlhosi o ba fetole ditshoswane,
Ditshowane di gatakwang ka dinao.
Maitsholo le kgala di go rolela hutshe!
Lomapô go thangwe le le tsebeng.

Ba gago bogadi ga bo rerwe,
Ga bo rerwe ke bo-dišhašhe.
Bo rerwa ke banna le basadi ba itlhlaloganya,
Ba le di-hoteleng tse dikgolo.

Di-hoteleng tse dikgolo bo Sun City.
Maphatsiphatsing a bo – Sandton Hotel.
Ba gago bogadi bo batle tse di maoto-mane.
Tsona di latsang bo-Mmaditsela dipelo di ratharatha.

Ga ke go ile ke ila tirigatso go se matshwanedi
Letseleng ya ja mfoka ya feteletsa,
Bana ba tsalwe e le diritsa,
Diritsa tsa diritibatsi tlhaloganyong.

BOJALWA

Nna bojalwa ke sethuba malapa.
Bana ke ba fetole dikhutsana.
Ka dikotsi tseleng ke bolae,
Ka tsona ke tlhole digole.
Tirong gona dikunô di ye tlase.

Tlhaolele go nna ke moila.
Pusong ya me bo-morafe le bong,
Ke di kgaphele thoko.
Ke ipela ka mebala ya nkwê,
Yona e aparwang ke magosi.

Dikhutsana di ipela ka nna,
Tsa re ke motshidisi kutlobotlhokong,
Le go lelwa ke tlhoke selabê.
Ka selelo go lelwa sa maitsemo
Sona sa boitumelo kutlobotlhokong.
Morago ga phitlho matshidisong,
Ke ngoke makau le makgarebê.

O ntlhoka moletlong masula,
Ina la molaletsi le gogobisiwe,
E a re ba mpôka ba re:
Ke mogopotsa motho di lebalwang,
Ke mo lebatse di gopolwang!

MOTSOKO

E rile diphilo di itlhophela gare ga mafura,
Nna motsoko ka itlhophela mosamô wa mmele.
Ya re ke sekaseka ka kgatlhwa ke makgwafo,
E le ke lemogile mafura a petla.
Mosamong o boboselang ka boa jwa kwana,
Teng tlhogo ka latsa, ka ya makgwafo tetla.
Lo le tsebeng makgwafo a ngunanguna.
Potso a botsa: seboko o tsene kae?
Ka re ke tsene ka nthā ya nama.
Makgwafo a ineela phephetheng ya dibokwana.
Makgwafo kana modi wa botshelô.-
Setopo sa latswa motseng wa tidimalô.
Nna motsoko, setsha ka ipatlela,
Se se ntšhwa setsheng, teng ka tlhoma.
Ke laelana le mmele ga ke mabifi-
Taelanong le mmele ke ka mminô.
Mminô wa pinanyana ya molôtsana,
Molôtsana wa tšhutšhu-makgala ya malatlha.
Tswii...Tswii...Tswii...Tswii...Tswii...!
E le sefela sa taelanô ya ditsala botshelong.
Motlha wa bofelo o fitlhile.-
Botsalanô le mmele, ke gopole,
Ke gopole ba sekgwa-matheng.
Teng mmele o repe, kobo o kgaole segole.
Mapodise e re a mpatla a kgaale,
A kgaetswa ke go tsamaya ke fetofetola I.D.
E re ba tshwere Peter oo-Stuyvesant,
Ba iphithele ba golegile Gold oo-Dollar.
E re ba golegile Dunn oo-Hill,
Ba ipone bomatla ka ba golegile.
Ba golegile Rembrandt oo- Van Rijn
Dinôka ba itshware ka go ineela.

SEKGOA GA SE THUTO

Motswakô ke go ela ga noka.
Khuduga e bontlha-bongwe fela.
Kananyô ke ya lobebe lwa Bantsho,
Tsa Bantsho dikolo, di sale ka tswapo.
Seatla re atolositse, bangwe bona ba ikgonara!

Le bafatlhosi ba le teng,
Ga se le tlhaka ya lebele.
Gona thulano re e tlogelela mang?
Thulanô ya setso le ngwaô.
Pheletsong ngwana a fetoge leobu.

Re ya le modumo wa pina,
Dikgomo re itse re gama tsa mafisa.
Bagaetsho, sekgoa puo, eseng thuto!
A Mosweu a bua segaabo o rutegile?
Thuto go ikitse, thuto go itlhaloganya le maitsholo

Re dinku re pongwa boa,
Senkhu re swe sa dinku tlhabong.
Go itirela go gaisa go direlwa,
Ka maatlametlo a diatla a kgatlha modiri.
Go romeletsa ga go tlhapse pelo.

Re thuthafatsa noga e gatsetse
E re e thuthafala e re lome
Maitlhomo a molemo, a fetoge bosula.
Mookana o tlhagoletse, o go tlhabe!
Ya gae thuto e gatakwe ka dinaô.

DINAGA - MAGAE

Lo lemelang tshimo lo e raletswe,
Ka dithupa lo itse lo di ipipela,
E tla re beng ba botsa lwa inanatha.
Kana se monate se ingwaelwa.
Monate wa mafofora mogalakane,
Botlhoko ba ona letshoroma.
Ya mafisa e monate e gangwa,
E gangwa beng ba sa leba,
Beng ba lebile makgapilakgapila.

Lo itshemang bana ba lseraele? -
Lo latofatsang molopolodi bokgobeng.
Bopelotshetlha bo bolaya mong.
Lo le dipelesa, phulong letlhabula,
Ba lona boboa bo kabo bo phatsima.

TSATSI LA TINKANE

Rrêmogolo o nyaditse dipopegô
Pelo khibidung a ngunangunetsa,
Mogopolo wa fereella ponong,
Dikgôbe tsa tlhokafala tshiring,
Moetsê wa mo tlhokisa borokô.
Fa e le nono la nkô la gana wa bayana.

Ditlhaa le lobala tsa upulola di letseng,
La moswi la agelwa mosakô kgotleng.
Tôrô ya fetoga boammaaruri!
Motsetse ka seatla a ja.
Seope sona 'huto la hunologa
Ditopo di atlhame tsa tlolagangwa
Khutsana e sa sweng lesegô-
Mokgosi wa fitlha tsebeng tsa maletamotse.

80 ALBERT STREET - JOZI.

Masakana ke fatlhoga e le a dinamane,
Ka di tlhaolelwa bo-mmaatsô go sisa.
Nnakgolo le botshegana-ingate ba tlhakanela kgotla.
VULA! VALA! VULA! VALA!

E re setlankana serolana, khibitswana, talana se boa tlase,
Se boe se hupile masisapelo le mahutsana
Go twe wena o wa letso le, wena lele.
ESCORT! ESCORT! ESCORT! ESCORT!

Pelo e hibile go bona segwaba sa Dimo,
Se kgokgoetsa wa gaabô sa moloji,
Sa moloji a tshwaregile,
Fatsheng la gaabo la tsalô!
Ga rona ga ba ga tshwanela,
Go bona bana ba mpa ba tshwaiwa...
Bangwe lephaga...bangwe motlhala-wa-kgama
Bangwe sekoti...

NONGQAWUSE

Bola bo totile kgadi e kgolo,
Lerato pelong, sera sa lesilo.
Thamaga ya gaabo Jeso mmonelapele.
Tladi ya ratha go itebetswe.
Setšhaba sa Majuta sa foforega.
Batlhanka ba fetoga magosi.
Dibaga tsa wela bafolleding,
Bagami bona ba fetoga bakotedi.

Madiopo tlhaka-talaneng tsa ôna masisapelo,
Tsa ôna khupamarama dipipimpi.
O di umaka o itlholela maseka,
Ngwana a di umaka, a itlholele legofi.
Tsa kgadikgolo tsa fetoga ngwana-wa-nkabo,
Dikgapha tsa farafara marama.

BOPHUTHATSWANA - PUSO YA ME!

Tidimalo e kile ya sogotlha batho,
Masogotlhô dithamong a ba babalela,
Ka mokgweleô o ne o le bokete,
Bokete ba ditlhaloganyo tsa bapalami.
Jaaka dipholo di gôga koloi,
Sa Motshweneng seme se kgelebetsega!
Se simolola ka Agter-ôsô,
Se feleletsa ka Voor-ôsô.

Seboba go batwa sa mokwatla,
Sa mpa go mpampediwa.
Tshebi ya maaka e tsosa monna dilaong,
Ka mogala o tswa Ntlokgolo,
Taelô e isa ngwana wa motho le naga.
Ka ponyo ya leitlho taela e go supa,
Matlhotlhapelong le mahutsaneng a mpa ya lefatshe.

Boipuso bo kile ba itaola,
Ba itaola ka bana ba batho pusong.
Metlaagana ya agwa gotwe mošhate,
Mošhate wa agwa go twe Mmabatho.
Mmabatho re itse e le motshwara-thipa
Mmangwana motshwara-thipa bogaleng.
Mme tlhê, wa rona o rona ditiro,
Ka ba gagwe bana ba bopame.
Se sa feleng se a bo se tlhola!
Se tlholela Bo-mmeeno go beolwa.

TLOTLANG BOGOSI

A Kaisara a neelwe tsa gagwe.
Ditlhogô le masori tsa ga malome.
Dikgaba di salele rakgadi.
Ngati, dijo tsa tshadi-kgolo.
Pula yona e tlogelelwe Moroka.

Tlogelelang bogosi le tlotlô magosi.
Kgosi e tlhongwa ke morafe,
Kgosi ga e tlhotshwe ke merafe.
Mathata a kgosi morafe,
Kgosi e senang morafe, se kgosi.

Bogosi bo a tsalelwa, ga bo direlwe.
Maitshetlhego a bogosi, morafe.
Morafe beng ba bogosi,
O rata go tsosa di letseng,
Gata morafe mogatla wa bogosi!

Boleng jwa pina bo kae?
Pina ya tsosolotso setsong.
A kgotsa ke manatetsha-pina?
Bonnete a bo lejwe matlhong.
Fa e le bogosi bo epelwa.

A re se leleleng go busa,
Ka go buswa go re ledisa.
Kgosi thothobolo seolela – matlakala.
A bogolo go lwelwe go fetola "kaptein",
Go e fetolela go Kgosi..., eseng Bogosi!

BANTU EDUCATION

O nthutelang kobi le seru gaeng?
E tla re ke thaa ka tshwara dikgogo.
O nthutelang puo botsofeng?
E tla re ke bua wa re tlhapa,
Wa mpitsa mainakaka bontsheteng.

O nthutelang ya bogwera kopelô gaeng?
E tla re ke bôpa wa nkgerula,
Wa re felo le rona pina.
O njesetsang setshegô thakeng tsame?
E tla re ke na natsô, sa ntswa ka ngata.

Nna ruri ya gago thuto mokgweleô,
E mpabaleitse e se mmabatsane.
Le ke rupile, kgotleng ga ke sekegelwe,
Ke balelwa fela somong la mašhoboro.

DITSELA

Ke tlhokelang puo, ke le sebatladi,
Sebatladi sona se bonwang ke sekhukhuni.
Go tsosa di letseng, ka ke di elame.
Dipipimpi, diphiri khupa-marama,
Nkabo ka tlhaa ke ntsha,
Nxae, e se go ipusolosetsa,
E se go ipusolosetsa ka ke gatakwa.
Moono e le go thusa ka kitsô - phitlhela -
Tsa me dikgang ga di tlae kgetse, Motswana a boletse.
Dikgang ke hupile tsotlhe...ke ne ke sa tingwa puo!
Nkabo ke lo seolela.
Ke lo upulolela masaikategang a magodimo.
Bo-radipolotiki ba garela tseleng ke utlweletse.
Dinokwane le dirukhuthi mererwaneng,
Ke motsaya-karolo ke didimetse.
Baratani bona ba aketsana ke tlhwaile tsebe.
Bo-rakgwebo ba mphe dikgang ba re diphiri.
Baswi ke newa ya bofelofelo melaetsa
Ke tlhokelang puo wee ... matshidisong le ditatolong,
Ka nna go kabo go utlwiwa,
Go se fopholetswe dintshong le dikotsing.
Pheletso ya loeto lwa dithukhutho,
Thukhutho tsa madi le dithoto, e itsiwe ke nna.
Kana ke tlhokelang puo wee...
Ka dipoko le tsona ke agile natsô.
Nthapediseng tlhê, ke abelwe puo,
Merwalô ke lo imolôle botlhoka-kitsong.
Ke phalwa le ke dinong tsa loapi,
Tsona di tseelanang dikgang ka puo
Puo ya tsona di utlwanang di le nosi.
Ka di tseelane dikgang motshegareng,
Ka dikgang di di utlwileng megaleng.
Di di utlwileng megaleng ya dithalefomo.

Ka di kotama teng go ikhutsa,
Go ikhutsa letsapa la go selasela
Go selaselela mamphorwana,
Mamphorwana maatlhamela bona babolai.
Boikhutso bo le teng ke ba nakwana, -
Ba nakwana, e le fa ke okwa,
E le ke ôkelwa tsona dinthô mokwatleng.

THELEBIŠHENE

Kgathi le tshêêtsheê di lebetse.
Abulu le mmammampatile botlhodi.
Dithamalakwane le kupe boeleele.
Dikopelô le podi – motlhala, tsa masilo.
Kgomo le podi sakeng tsa sutlha.
Tsa bagolo tsa fetoga tsa bana.
Tsa bana tsa fetoga tsa bagolo.

Ya sekolo tiro, dinyana.
Motsadi, sa gago seabe ke sefe?
Modiredi-loagô ya gago tharabololô, ke eng?
Sa gago seabe moruti, ke sefe?
Morutabana la gago lefoko, ke lefe?
A ke phetogo e fetolang motho?
A ke motho kgotsa, a tlisang phetogô?

Dilalelong gona, nko e swabe go feta molomo.
Ka go lalélwa ka dipyedi tsa pampati.
Go tlosa pelo go botolôga,
Dikgadika re phuphure fela.
Ka e le tsona ditiro tsa ga " Princess Gina ".
Boitlhobogong go twe, le gale:
"So are the days of our lives!"

KHOMPIUTA

Kgaka-kgolo ga ke na mebala,
Mebala e bonwa dikgakaneng.
Batsadi re fetogile bo-Ntholeng,
Bo-Ntholeng ke a imelwa,
Ke imelwa ke mafaratlhatlha a Japane.

Matlhale a moseja a re kgaeditse.
Rona batsadi re fetogile difofu,
Difofu di gogiwang ka lere le penne.
Dikonopô di bua puo esele,
Puo di e bua di didimetse.

Ba phala bo tswe phalaneng,
Phala e senang phalana leso!
Mafaratlhatlha a ditshwantsho mathaithai,
Malepa a kgonwang ke bona beng.
Boloi bo lereng botshelo matsshelong.

Ditaelo e di diragatsa tsotlhe.
Podi ga e bofololwe bonolô.
Semumu ke seo se matepe,
O gana ya sona kopô,
Se ka go tsholola motlha wa bofelô.

DIOPAKOMA

Etelang ka fa kgatleng le tseye malebela.
Kwa gaabo kgothi-kgolo Bakgatla,
Bona, bana ba sefatana sa Moruleng,
Fa e le le tlhela kalafi.

E re le tsena teng le botse,
Le batle pheko ya dija-borekhu.
Le batle masalela a ga Makobotwane,
Ka ditaola a sa ya natso badimong.

Diopakoma pheko ya diganana,
Diganana magana-go-buswa.
E buisa bo-Ntlhobogeng Segerika.
Madiopô a tlhoboganye mmele le ditswalô.

Yo o kang di thata,
Mankgwenyane a re namolele.
Kgotleng re se thole sesimanyana,
Ka kgotla e sa nnwe ke tshimanyana.

RE JA LENYALO

Khutsana e sa sweng nna ke a lela,
Ke lelela kgama le mogogoro
Letlhologelelo la dipina tsa lenyalo,
Go thenekisa tlhogo-putswa tšhikisa thekeng,
Dinaka a lemile tsa gaabo Senamolela-tshwana.

Thari-e-ntsho ga lo sa duma,
Ga lo sa duma go nkgatlha,
Ga lo sa etsa dinku di lela,
Di lela di lelela dikonyana.

Se mo tsere, se mo tsere senatla!
Mosadi yo ga se mmaago,
Le ka metsi a ka go tshela,
Mmê ntshware ke a robega,
Ga ke robege ke mabela!

Se mo tsere, se mo tsere senatla!
Kgomo di dule, di dule,
Ya bosupa e supile masisapelo,
Nna Masisapelo nka di busa,
Nna Masisapelo nka di busetsa morago.

Se mo tsere, se mo tsere senatla!
Dikuku di monate.
Lenyalo le boima.
Rona re a tsamaya,
O tla sala o di bona.

Se mo tsere, se mo tsere senatla!
Mmangwane o ile Pitoria,
O tshabile tshipi-sepanere,
Sepanere sa baesekele,

Ka saena ka ba ka tempa

Go ntse!...Go ntse!...nkadimeng ditsebe!

Malome...! Malome...! Moja-ditlhogo!

Tlaya o lome, o lomege,

A tle a kokoroga, ka a segetswe,

Ka a segetswe e e mafura.

E re a didimala go ngunangunwe;

"Owaai, o gakilwe...!"

Kgadi e kgolo, motswa-ditaoleng!

Kgadikana o kgadietse dikgaba...

Dikgaba rona re a di tshaba

Go di tlhapisiwa namane e tona,

Namane e toma ya tiro go di kgwa.

Moja-morago kgato e e masisi

Bula ditsebe o newa molao!

Nkutlwe ka tsoo-pedi, ka re molao.

Ka melao e le ya mantlwane-metshamekising

Molao wa nyalo 'pilara tsa lapa.

Taông re simolole ka tshegatsana,

Ka e tshegatsana e tshegetsana lapa.

"Ngwana-nnaka, monna ke moya-dira,

Moya-dira, a laela mogatse diphatsa,

Ga e re a letse digoba, a tlodisiwe kgathi".

DIPHIRI

Leina le kile la fapoga motheô,
Motheô wa tiro ya dinatla.
Ntletleng leina le fetolwe,
Le fetolelwe dithakadung,
Tsona di agelang badimo matlo.
Tlhaolele go lona ke moila
Ka matlo le agela botlhe a tshwanang.
A lona matlo jaaka a dithaga,
Setshwanô se sa fetogeng.
Tsa lona dikago ga di tsewe ke kgwenyape.
Ka tsa tsona motheo o ikepetse,
O ikepetse lefikeng la bosakhutleng.
Le fa maemo lo lebelelwa tlase,
Lo lebelwa tlase se ka lebitla,
Se ka lebitla le le epang.
Tshwarang ka thata,...Maja-ka-thata.
Bo-rakgadi ba-tswa-ditaoleng,
Tsie e thata ka moswang
Le seyo, tema e a ema.
Gona kagong, kagong ya matlo a medimo,
Bona e reng ba a swa go sale medingwana.
Tema e eme kagong ya matlo a baswi.
Bona ba agelwang matlo a "RDP".
Semelelang le tenetseng le bo le rute,
Le rute bo-Radiusutu le bo-Mma-dicepezana bokaô,
Bokaô le boleng ba "UBUNTU" ka botlalô.
Kgetse ya tsie e kgonwe ka go tshwaraganelwa.

PHITLHO

Didimala, didimala o reetse,
Tlhoafala, tlhoafala o reetse.
Lekese la rimelela tlase.
La atlhamela boatleng lebitla.
Tidimalong ga thunya selelô,
Sa moitlhobogi letshwithitshwithing.
Botenyaneng kgomo le mokoko,
Tsa tsona selelô sa utlwala.

Tidimalo ya rojwa ke mmu - makwêê,
Kidikiti...kidikiti...kidikiti...kidikiti.
Ya lebitla tshegofatsô ya latela.
Swatlhaa...swatlhaa...swatlhaa...
Go tswa wa baswi motseng.
Iteleleng lona le setseng!!!!

MATSHIDISO/TATOLÔ

Ke khutsana e sa sweng lesegô.
Ke Mosala mosala - gae molelô o se time.
Thomo ya me matshidiso lesong,
Tatolo lesong la ga Nthomeng.

Nngwe ya bo e sutlhile,
Potsane e sutlhile sakaneng.
Pelo ya re ke ya boratwa - e - pelo.
Nku tlabong ka bonolô ya ikisa.

Nthomeng a bo a tsetswe,
A tsetswe a le nosi...esi ka monwana.
Leitlhô le le lengwe matsapa.
Matsapa, ka le tshabelwa ke difatli.

Sefatli sa tla se fokwa,
Se pheulwa ke dithunthung.
Sefatli sa itlhophele Nthomeng,
Nthomeng a se tihole a rongwa.

Naka la motse la lela,
Le lelela banna go phalla,
Letsholô go phallela mokgosi -
Ka nnyobana e sa fothwa letsholo la boa.

Ba ga Poulwe ba bo ba phethile,
Seboba ba itse go tla batwa sa mokwatla,
Fa e le sa mpa, go tla mpampediwa.
Ka Ditshweu di seke di tswana.

Sekhukhuni sa bonwa ke sebatladi,
Sa kgaratlha Setenekampa dipatlisong.
Maitlomo e le go kampana le dipipimpi,
Khupa - marama re swang nayo.

Maseka a nanganela mabogong!
Ba somoga sa tlhale nnaleng -
Ga rona, ga ba ga tshwanela.
Tlhogo ya kgabo ya bijwa.

Magôgwe a bo a belaetse lomepe.
Ga wela di le diatla tsoo 0- pedi dingwaga.
Legôgô la nthô la oboga,
Madi a themile, a tlhaologa.

Afrika - Borwa ya duma, poo sedumane
Poo sedumane ka makwalô - dikgang
Ditsholofelo tsa fetoga kgomo ya moreba.
Ke Ditshweu tseo,...ke rile ga di tswane!

KE TLAILELA MORENENG

Ke beetswe mepakwana le maparegô.
Tema tsa me temong di a nyatswa,
Go twe ke lemile dipanka...,ke ngapangapile fela.
Peo e lemololwe go jewa,
Go jewa ke nong tsa loapi,
Tsona di sa lemeng, di sa robeng.

Ke a lela, ke leswa keng?
Ke bipetswe, ke ngakilwe.
Kgolosegô e huparetswe,
E huparetswe ke ditshimega.
Motshamekô ke wa Kupe,
Ke supa ka fa, naga e tshetlha.

Tlhapa ke e batlile,
Yona ka e tlhoka.
Morogô wa ngwana o tlhojwa ditlhokwa.
Tlhokwa-la-tsela la ntoma tsebe!
Kgang-kgolo ga se bokgoni,
Bokgoni ke o itse mang!

Mminong gona go jewa mokaragana,
Kwaito o itaola ka bašha.
Potso ya molaetsa e ka botswa.
Karabo ga e kgakala-kgakala,
Modumo wa kgwebô!
Thibogang ke bôke, ke tloga ke gakwa!

BA BANGWE BA KAE?

E rile mokgosi o tlhajwa
Go twe: "Makolwane ragogang!"
Ragogang majato, ka sechaba,
Sechaba sa Ma-Afrika Borwa se falala.
Ona wa sekegelwa ka bongwe jwa pelo,
Ke makolwane le makgarebe
Dinatla di sa ingwaelweng matsetse!

Ya re nna ke fatlhoga
Ka potso ka itela
E le ke botsa Rre ka batsalwa-nae
A re ba ile majako Bokalaka.
Ba ile majako Bokalaka ngwaga-tlola.
Seatla phatleng ka baya,
Ka tsholofetso yona e sa tlabise ditlhong.

Ya re go bona ba meditswe,
Ba meditswe ke lenyaokana,
Potso ka botsa pelaelong
Pelaelong ya magogwe lomepeng.
Karabo nna ka newa ya phitlhela.
Phitlhela ka yona e le Kupe.
Kupe yona kgomo ya Maapara-nkwe.
Seboba ga batwa sa mokwatla.

Karabo ya re: "dikgogakgogano le manganga."
Ka tsona di se ke di tlhokafala
Di tlhokafala peolong morago ga mogoga.
E re go twe: "Legare ke la ga Rakgadi"
Bo-mongangele ba re: "La ga Mmane."

Phoso yona ya bo e letse
Ebu, e letse le legakabe,
Lona 'gakabe la ga Noah thomong
Ka go kgatlhwa ke ditoto
Ditoto tsa dibodu morwaleleng
Ona morwalela wa ga Noah.

LEGALE...KHUMO LE LEHUMA!

Nna ke tshaba go tsamaya
Tota ga ke go tshabe,
Jaaka ke tota ke go tlotla
E le ka tsamaong ya me
Go tlala seatla ke ithutile.

Ke ne ke itse
Ke itse ka ke rutilwe
Ruri kana maaka ga se khumo
Go twe ditlhogo tsa bo-malome
Fa ditlhogwana le menotwana
Tsona tsa bo-tshegana-ingate
Ebu, ke go ngatile maloba le maabane
Ke lapile!

Ngati le diphilo tsona ka bo ke itse
Ke itse e le tsa tshadi-kgolo
Fa mohungwana ona o lebane
Bo-tlhogo-putswa kgotleng.

Khumo le lehuma go lala mmogo
Motheo ona tsa o fetola
'Nna le tshadi go fitlholwe
Dilalelong go lalelwe
Ka ditlhogwana le menotwana
E le go tlosa pelo go botologa

Kgôlôfalong le tshenyegong ya bana
Ba rebolelwe tsa bagolo
Dirope le nkgara ba rwarwaetse
Ruri ke tshaba K.F.C, CHICKEN LICKEN
le PIE CITY.
Bogolo segolo yona "Kidney Pie".